

Maa- ja metsätalousministeriö

Yhteenveto

3.7.2019

Keskustelutilaisuus 8.5.2019

Lammastalouden nykytila ja tulevaisuus Suomessa

Maa- ja metsätalousministeriö järjesti osana EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) uudistusta lammastaloussektorin kanssa keskustelutilaisuuden Helsingissä 8.5.2019. Tilaisuudessa oli 16 osallistujaa ja 10 etäosallistujaa, jotka edustivat tuottajia, teurastamoalaa ja maataloushallintoa. Tilaisuuteen osallistui myös vuohialan edustajia. Vuohialan keskustelutilaisuus järjestettiin lokakuussa 2018. Siitä on laadittu erillinen yhteenveto, jonne tässä tilaisuudessa esiin nostetut asiat on kirjattu.

Tilaisuuden aluksi tuottajajärjestön edustaja antoi katsauksen lammastilojen tilanteeseen ja hallinnonedustajat kertoivat CAP27 –valmistelun tilanteesta, CAP -asetusehdotuksen reunaehdoista sekä lammastalouden markkinatilanteesta.

Tärkeimmät kolme asiaa uuden kauden valmistelussa lammastalouden mukaan ovat (vastaukset kaikkiin ennakkokysymyksiin LIITE 1):

1. Tuen säilyminen ennallaan ja tuotantosidonnaisten tukien säilyminen elementtinä mukana sekä EHK –tason nostaminen kustannuksia vastaavalle tasolle ja AB-alueen lammaspalkkioiden ennakkomaksu.
2. Byrokratian keventäminen ympäristösopimuksissa ja luomussa.
3. Lampaan ja karitsan EY-kertoimen nostaminen (lammas 0,25 ja karitsa 0,1).

Kommentteja/nostoja keskustelusta

Tukijärjestelmistä ja tuotannon kannattavuudesta:

- Teuraskaritsoiden palkkiota pidetään onnistuneena tukitoimenpiteenä tuotannon kehittymisen kannalta ja sen tulisi jatkua uuden sitoumuskauden aikana.
- Lammastilat ovat valmiita investoimaan tuotantoon, jos tukitaso säilyy tulevaisuudessa vähintään nykyisellä tasolla.
- **Eläinten hyvinvointikorvauksen (EHK) nykyiset tukitasot ovat liian alaiset**, nykyistä useampi lammastila voisi sitoutua EHK:een, jos nykyiset tukitasot olisivat korkeampia, korvaus ei tällä hetkellä kata toimenpiteisiin kohdistuvia kustannuksia tai vaadittuja investointeja.

- EHK:n osalta myös **laidunnustoimenpiteet pitäisi uudessa maaseutuohjelmassa ulottaa luomutiloille**, koska luomuehdoissa on myös pinta-alavaatimuksia eivätkä ne sulje pois luomutiloja pito-olosuhteiden parantamistoimenpiteissä.
- **Tukiennakon saaminen AB- tukialueelle** koetaan tärkeänä tuottajien tasavertaisen kohtelun vuoksi. C-tukialueella maksettava kansalliseen pohjoiseen tukeen sisältyy ennakkomaksu, joka maksetaan tukivuoden keväällä. AB-alueen tuottajat saavat tuotantosidonnaisen EU –palkkion yhdessä erässä vasta vuoden kuluttua kesäkuussa.
- Lampaalle ja karitsalle toivottaisiin EU- kertoimien tarkistamista ja korottamista (lampaalle kertoimeksi 0,25 ja karitsalle 0,1).
- Eläimen ikään perustuva voimassa oleva tukiehto parempi kuin hampaista tai lapaaluista iän määrittäminen. Nykyinen **ruokintapäiväkohtainen tuki on** suhteellisen hyvä, mutta järjestelmässä on pieniä puutteita, joiden korjaaminen on toivottavaa. Lammasyrittäjillä on valmius keskustella myös aiemmin käytössä olleesta tilallapitoaikaan perustuvasta järjestelmästä.
- **Siitoseläinten hankintaan kaivataan lisätukea** (tukea on aiemmin maksettu). Elävien eläinten tuonti riskialtista tautitilanteen vuoksi, myös lisäysaineiston tuominen ulkomailta hankalaa. Eläinainekseen tehdyt investoinnit parantavat tuotteiden laatua ja nuorten, aloittavien tilojen mahdollisuuksia tulla alalle. (Laatu ja nuoret ovat uuden kauden valmistelun painopistealueita)
- **Teuraskaritsapalkkion jatkuminen on lammastaloudelle elintärkeää**. Laadukkaasta lihantuotannosta syntyy myös kustannuksia. Teuraskaritsapalkkion avulla ei kuitenkaan pidä kompensoida alhaista tuottajahintaa.
- **Karitsanlihan hinta vaikuttaa suoraan lammastilojen kannattavuuteen**.
- Kaupan ja tukkuliikkeiden valtaa elintarvikeketjussa tulisi vähentää.
- **Neuvo-** rahoituksen jatkumista toivotaan ja samalla haluttaisiin rahoitukseen laajennusta. Esim. tuottaja voisi valtuuttaa omasta Neuvo- rahastaan osan yhteiseen kehitystoimintaan, esim. yhteisen terveydenhuoltojärjestelmän kehittämiseen.
- **Ekojärjestelmästä** puhuttaessa nostettiin esille sekä laiduntamistoimenpiteen ja mahdollisen villan ympärille luotavan ekojärjestelmätoimenpiteen. Näitä on

ehdottomasti pidettävä esillä, sillä laiduntaminen vähenee kaikilla muilla eläinlajeilla ja superekologista villaa tuottaa ainoastaan lammas. Villasta suurin osa menee nykyisin hävikkiin.

- Kysymys **tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta**, esim. voitaisiinko vähentää tuotantosidonnaisen tuen toimenpiteitä AB-alueella, esim. Ahvenanmaan uuhi-palkkio ja manner AB-alueen toimenpiteet yhdistää, koska markkina-alue on sama?
- Lopullisia päätöslinjauksia tehdessä **toivottaisiin vielä tarkistuskierrosta** MTK:n ja SLC:n johdon lisäksi lammasverkostolta.
- Eviran hyväksymien laitosten byrokratian vähentäminen on toivottavaa.

Eläinten merkinnästä ja rekisteröinnistä:

- Eläinten **yksilöllinen** merkintä on haastava tiloilla, joissa eläimiä on kappalemääräisesti paljon → merkkejä häviää laiduntamisen yhteydessä. **Toiveena on, että alle 1-vuotiaiden eläinten kohdalla pudonneista merkeistä ei rangaistaisi.**
- Yksilöllistä rekisteröintiä itsessään ei vastusteta, mutta tarkastustilanteessa yksilöllisen merkinnän osittaisesta puutumisesta rankaistaan kohtuuttomasti.
- **Alkuperäisrotutuen (APR) osalta toivotaan yksinkertaistusta käytäntöihin**, joissa poistetun eläimen tilalle tulee uusi eläin. Toivotaan, että tarkastelujakso olisi sopimuskausi ja riittäisi, että sopimuskauden aikana eläinmäärä täsmää ilmoitettuun.
- Tarpeen **oma rotukoodinsa lampaalle ja vuohelle**. Viranomaisrekisterissä varsinainen **rotukoodi** suomenlampaalla ja on sama (01), mutta tiedossa, myös rajapinnoissa WebVuoheen lähetettävissä tiedoissa, on aina mukana eläinluokka- ja eläinlajitieto, joilla lampaat (eläinluokka 02, eläinlaji 20) ja vuohet (eläinluokka 03, eläinlaji 30) erotetaan toisistaan. Korjauksena kannattaisi näissä ohjelmissa ottaa käyttöön myös eläinluokka/eläinlaji -tiedot.
- Yhdessä ProAgrian kanssa toivotaan lisärahoitusta erilaisten **rekisterien rajapintojen** selvittämistyöhön. Useiden käytössä olevien rekistereiden välisiin rajapintoihin halutaan selkeyttä.

Todettiin, että

- Seuraavalle kaudelle tukijärjestelmän, tukiehtojen ja valvonnan yksinkertaistaminen on tavoite.
- Korvamerkki- ja rekisteriä koskevista epäkohdista on mahdollista ilmoittaa ruokaviraston nettisivujen palautepalvelun kautta. Kieliongelma on saatu jo aiemmin palautetta ja asia pyritään ratkaisemaan.
- **Tukien siirtoja** eri sektoreiden välillä voidaan tehdä tuotantosidonnaisessa EU – palkkiossa tietyin ehdoin. Siirto ei kuitenkaan ole mahdollista, jos eläinmäärä on ylittänyt historialliseen tuotantoon perustuvan viitemäärän.
- Tulevassa CAP -suunnitelmassa tarkastellaan **nykyistä tuotantoa**, sen vaikeuksia, tarpeita ja tulevaisuuden tavoitteita.
- Aiemman kauden valmisteluprosessin aikana tapahtui tietokatkoksia, joita tulee välttää tulevan kauden valmistelussa. **Aiempaa tiiviimpi yhteistyö on tärkeää.**

Keskustelutilaisuuden yhteenveto esitellään CAP27 maatalous-, maaseutu- ja markkina-työryhmille kevään –kesän 2019 aikana. Kertynyt materiaali tallennetaan hallinnon CAP27 sähköiseen työtilaan. Materiaalia käytetään myös epävirallisissa valmistelupalaverissa sekä virkamiestyössä.

Osallistujalista käytetään vain, jos on tarve osoittaa EU:n komissiolle sidosryhmien osallistuminen CAP27 valmisteluun.

Kiitos osallistujille.

Kirjalliset vastaukset Maa- ja metsätalousministeriön lammastalouden CAP27-keskustelutilaisuuden ennakkokysymyksiin:

Lampaanliha-alan näkymät vuonna 2027 (mm. tilamäärä, tuotantorakenne ja kokonaistuotanto)?

Lammastalouden tulevaisuutta on todella vaikea nykytilanteessa ennustaa, kun sekä markkinat että tukipolitiikka ovat epävarmalla pohjalla. Lammastalouden uunituoreessa strategiassa tavoitellaan yhden kilon kotimaista kulutusta per henkilö ja kannattavuuskerroin ykköseen.

Päätoimisia lammastiloja on tällä hetkellä noin 600 ja kyselyn mukaan 64 % nykyisistä lampureista haluaa jatkaa tuotantoa ja kiinnostusta alalle on edelleen melko paljon.

Kotimaisuusasteen uskomme nousevan, jos yhdessä onnistumme luomaan edellytykset kannattavalle tuotannolle.

Viljelijätukien ja toisaalta rakennetukien merkitys lammastaloudelle seuraavalla kaudella?

Nykytasoiset viljelijätuet ovat ratkaisevia lammastaloudelle Suomessa.

Maatilojen kehitysnäkymät – tutkimus osoittaa, että lammastiloilla on investointihalukkuutta, mikäli niihin saa investointitukea.

Miten tukikokonaisuudella voitaisiin parhaiten edistää lammastalouden asemaa?

Tukikokonaisuuden tulee luoda mahdollisuus pitkäjänteiseen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen maan kaikissa osissa.

Nykyisistä tukielementeistä koostuva järjestelmä vähäisin muutoksin on hyvä pohja.

- hyvinvointikorvauksen tasot (tarkemmin jäljempänä)
- sekä lampaan että karitsan ey-kertoimen tarkennus eläimen vaativuutta vastaavalle tasolle
- jalostuslampaiden hankintatuki: Eläinaineksen ja kannattavuuden parantaminen, aloittamis- tai laajentamiskynnyksen madaltaminen, satsaus rakenteisiin ja toiminnan laatuun
- AB –alueen lammaspalkkion ennako ja Ahvenanmaalle siirretyn osuuden palauttaminen

Mikä on ensisijaista eri tukijärjestelmien välisessä yhteensovittamisessa? Nykytilanteen säilyttäminen vai jokin muu lähtökohta?

Nykyisissä lammaskasvatuksen tukijärjestelmässä varsinkin hyvä.

Mikä on erityisen tärkeää uuden kauden tukien suunnittelussa? Kolme tärkeintä asiaa?

1. Tuen säilyttäminen ennallaan ja tuotantosidonnaisten tukien säilyminen elementtinä mukana sekä EHK-tason nostaminen kustannuksia vastaavalle tasolle ja AB-alueen lammaspalkkioiden ennakkomaksu
2. Byrokratian keventäminen ympäristösopimuksissa ja luomussa
3. Lampaan ja karitsan EY-kertoimien nostaminen (lammas 0,25 ja karitsa 0,1)

Miten saadaan uusia viljelijöitä lampaanlihan tuottajiksi?

Tukijärjestelmä tulisi olla tasapuolinen ja kannustava koko maassa ja markkinat pitää saada kuntoon. Laajentumisen tulisi tapahtua kysynnän kasvun kautta. Jatkamisen ja aloittamisen kynnyks matalammaksi: jalostuseläinten hankintatuki, spv:n edistäminen, aloitustuet, exit payment, investointituet.

Onko tutkimus- ja neuvontatietoa riittävästi saatavilla?

Kyllä: Neuvo2020 palvelee hyvin, tulevalle ohjelmakaudelle yksinkertaisempi tapa tehdä ryhmäneuvontaa, sekä mahdollisuus laittaa Neuvo-rahaa ”yhteiseen hyvään”. ProAgrian lammasneuvonta hyvällä tasolla ja ammattimaista.

Lammastutkimusta ei ole tällä hetkellä juuri lainkaan! Etenkin jalostustutkimusta tarvitaan, myös ruokintatutkimus ja koetoiminta täysin pysähdyksissä.

Luomutuotannon merkitys lammastaloudessa vuonna 2027?

Luomu ja lammas ovat erittäin hyvä yhdistelmä ja kiinnostusta luomun lisäämiseen on olemassa merkittävästikin. Tällä hetkellä lammastiloja on luomussa noin 40 %. Kansallinen luomubyrokratia koetaan raskaaksi.

Pitäisikö lammasalalle saada EU:n suorien tukien ekojärjestelmätoimenpide (esim. maan rakenteeseen, hiilen sidontaan liittyen)?

Laiduntamiseen, perinnebiotooppien ja maiseman hoitoon perustuva lammastalous on jo pitkään toteuttanut ekojärjestelmää tukevia toimenpiteitä. Otamme ekojärjestelmätoimenpiteen positiivisella asenteella vastaan mikäli se ei leikkaa muita suorien tukien tasoja. Laidunnus on vähentynyt nautataloudessa erittäin paljon, toistaiseksi se on tärkeä osa lammastaloutta ja se tuottaa monia ekopalveluita, joille voisi kohdentaa tukea. Lampaan monipuolisen tuotannon huomioiminen tukielementeissä: lammas on ”huoltovarmuuseläin”: lihaa, maitoa, villaa, turkiksia ja nopea kierto lihatuotannossa sekä lisääntymisessä.

Eläinten hyvinvointi, lainsäädännön muutokset, eläinten hyvinvointikorvauksen kehittämistarpeet?

Eläinten hyvinvointi on lammassektorin keskeinen arvo. Esitetty uusi eläinten hyvinvointilaki olisi ollut hyväksyttävissä lammassektorin näkökulmasta. Kannattavuuskriisissä olevien lammastilojen kiinnostus tällä hetkellä vähäistä osallistua hyvinvointitalkoisiin. Hyvinvointikorvauksen tasot kustannuksia vastaavaksi.

Mitä haasteita lampaiden rekisteröinti- ja merkintävaatimukset aiheuttavat tällä hetkellä?

Yksilöllinen merkintä.
Valvontatilanteiden joustamattomuus.
Rajapinnan toimimattomuus (tuotosseuranta ja viranomaisrekisteri), APR-sopimuksissa rekisterin ajantasaisuuden tulee riittää, yksilöseuranta tuottaa kohtuuttomasti lisätyötä maataloille ja hallinnolle

Millaisia riskienhallintakeinoja ja välineitä tarvittaisiin lammastaloudelle?

Terveystuotojärjestelmä, Neuvo2020 kautta yhteisrahoitus osallistuvilta tiloilta.

Kuinka kuluttajanäkökulma otetaan huomioon lampaanlihantuotannossa ja kehittämisessä?

Suurin osa lampureista toimii kuluttajarajapinnassa, ketjut lyhyitä ja läpinäkyviä.

Tuotekehitystä asiakaslähtöisesti (TO), viestitään monikanavaisesti tuotantosuunnan vahvuuksista ympäristön ja terveellisen ruokavalion näkökulmasta.

Lisätään luomutuotantoa.

Haasteena ketjun toimijoiden kiinnostus ja valmius asiakaslähtöisyyteen tuotekehityksessä.

Laadukkaan kotimaisen lampaanlihan saatavuus?

Turvataan laatutuella ja toimivilla markkinoilla. Haasteena on tuotannon kausivaihtelu.

Tuotantoketjun läpinäkyvyys, tuottajaorganisaatio ja tuottajien yhteistyö? Niiden toimivuus ja merkitys lammastalouden kannattavuudelle?

Tuotantoketju lyhyt, joten läpinäkyvyys toteutuu. Toimitaan kuluttajarajapinnassa.

Tuottajien välinen yhteistyö on hyvällä tasolla tilatasolla, alueellisesti ja somessa.

Valtakunnalliset lammaspäivät kaksi kertaa vuodessa kokoaa sektorin toimijat suurin joukoin yhteen ja alan oma ammattilehti välittää ajankohtaista tietoa. Merkitys ei niinkään kannattavuudelle vaan yhteisöllisyydelle ja jaksamiselle. Tuottajaorganisaatioiden luomiseen suhtaudutaan varovaisen toiveikkaasti.